

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi

İranda iki aydır davam edən xalq etirazları fonunda gündəmə gələn əsas məsələlərdən biri burada yaşayan soydaşlarımızın hüquqları ilə bağlıdır. Real vəziyyətin təhlili göstərir ki, güneyli soydaşlarımızın bütün fundamental hüquqları İrandakı rejimlər tərəfindən mütəmadi şəkildə pozulub.

Elə indiki aksiyalar zamanı da rejimin təqib etdiyi etnik qruplar sırasında İrandakı azərbaycanlılar ön planda yer alır.

Azərbaycan dövləti İrandakı soydaşlarımızın hüquqlarına xüsusi diqqət ayırır

Hazırda İranda baş verənlər dünya ictimaiyyəti tərəfindən kəskin şəkildə qınanılır. Azərbaycan da bir dövlət olaraq baş verənlərdən narahatlığını açıq şəkildə büruzə verir. Bu mənada Səmərqənddə Türk Dövlətləri Təşkilatının IX Zirvə Görüşündə çıxışı zamanı prezident İlham Əliyevin dedikləri hələ də geniş müzakirə mövzusu olaraq qalır. Həmin çıxışında dövlət başçısı qeyd edib: "Türk dünyası təkcə müstəqil türk dövlətlərindən ibarət deyil, onun coğrafi sərhədləri daha genişdir. Hesab edirəm ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvləri olan ölkələrdən kənarında yaşayan soydaşlarımızın hüquqlarının, təhlükəsizliyinin, milli kimliyinin qorunması, onların assimilyasiyaya uğramaması kimi məsələləri artıq təşkilat çərçivəsində daimi əsada diqqətdə saxlamağın vaxtı gəlib çatmışdır. Türk dünyasında gənc nəslin yaşadığı ölkələrdə məktəblərdə öz ana dilində təhsil almaq imkanı olmalıdır. Əfsuslar olsun ki, Azərbaycan dövlətinin hüduqlarından kənarında yaşayan 40 milyon azərbaycanlının əksəriyyəti bu imkanlardan məhrumdur. Türk dövlətlərindən kənarında yaşayan soydaşlarımızın öz ana dilində təhsil almaları daim təşkilatın gündəliyində olmalıdır. Bu istiqamətdə lazımi

addımlar atılmalıdır". Bununla yanaşı, prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycan dövləti xarici ölkələrdə yaşayan azərbaycanlıların hüquq və azadlığının, təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə xüsusi diqqət yetirir: "Biz acı taleyin hökmü ilə Azərbaycan dövlətindən ayrı düşmüş soydaşlarımızın dilimizi, ənənələrimizi, mədəniyyətimizi qoruyub saxlamaları, azərbaycançılıq ideyalarına sadıq olmaları, öz tarixi Vətənləri ilə əlaqələrin heç vaxt kəsilməməsi üçün səylərimizi davam etdirəcəyik".

Azərbaycan liderinin qeyd etdikləri Cənubi Azərbaycanda yaşayan soydaşlarımız üçün müstəsna önəmə malikdir. Çünki bu, onların İran rejimi tərəfindən əzilməsinin qarşısında Azərbaycan dövlətinin dayanacağına anonsudur. İndiki halda bu, olduqca mühündür. Tehranın İrandakı erməni və azərbaycanlı icmalarına münasibətinə nəzər salmaqda da bunun zəruriliyini görmək olar. Düzünə qalsa, İranda Azərbaycan icmasından söhbət gəldə bilməz. 40 milyondan çox İran azərbaycanlısı artıq icma deyil, bu, İslam Respublikasının 80 milyon əhalisinin əsas aparıcı qüvvəsi olmaq deməkdir. Xatırladaq ki, devrilmiş sonuncu İran şahı Rza Pəhləvi Cənubi Azərbaycanı İran aslanının başı adlandıırırdı. Şah tez-tez təkrar edirdi: "Güney Azərbaycanı İran başsız dövlətdir". İranda baş verən üç Azərbaycan inqilabının tarixinə və nəticələrinə əsaslanan, Səfəvi və Qacar hakimiyyətini yaddan çıxarmayan şah nə dediyini yaxşı bilirdi. Hazırda İranda

Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi üçün yeni mərhələ başlanıb

sayı cəmi 100 min olan erməni üçün bütün imtiyazlar verilib. Burada erməni dilində qəzetlər, dil tədrisi olan məktəblər, dövlət orqanlarında yerlər üçün kvotalar və biznes üçün güzəştlər var. Amma azərbaycanlı çoxluğa münasibətdə bütün bunlar lazımsız və hətta təhlükəli hesab olunur. Azərbaycanlılar öz millilərinə öyrənmək hüququndan məhrumdurlar. Teokratik İran millətçiliyi və böyük fars şovinizmi soydaşlarımızın hüquqlarını pozur. Azərbaycanlı kimliyinin hər hansı təzahürü, hətta azərbaycanlı futbol azarkeşləri ilə bağlı olsa belə, sionizmin bəslədiyi "qüdrətli Azərbaycan separatizmi" kimi qəbul edilir, hər bir hadisə İranın təhlükəsizlik xidməti tərəfindən ciddi şəkildə araşdırılır. Bunlar Azərbaycanofobiyanın bariz əlamətləri ilə böyük fars şovinizmidir. Hazırda da xarici təzyiqlərə, əyalətlərdə iqtisadi problemlərə qarşı mübarizədə uğursuzluğa düşər olan İran hakimiyyəti azərbaycanlılara qarşı davranışlarını sərtləşdirir. İran hökumətinin milli siyasəti buradakı 40 milyon azərbaycanlı üçün ciddi təhdidə çevrilib. Bu fonda Azərbaycan dövlətinin İrandakı soydaşlarımızın hüquqlarını qorumaq üçün kifayət qədər gücü var. Güney azərbaycanlılar da 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı öz kimliklərini nümayiş etdirdilər, o zaman İranın üç Azərbaycan vilayətində yerli əhali Azərbaycan ordusunun ilk uğurlarını bir andaca böyük təntənə ilə qeyd etdi. Bundan başqa, Cənubi azərbaycanlılar İran texnikasının sərhədə keçirilməsi, İranın Ermənistanı gizli silah-sursat verməsi ilə bağlı bütün faktları faş etdilər. Milli mənlük şüurunun yüksəlməsi bu fonda özünü qabarıq büruzə verdi.

Vətən müharibəsinin nəticələri Güney Azərbaycan üçün də yeni reallıqlar yaradıb

44 günlük Vətən müharibəsi zamanı İranın Ermənistanı hərbi, maddi, logistik və informasiya dəstəyi göstərməsi heç kimə sirr deyil. Daha bir həqiqət odur ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin ön dəstəsi Araz çayı boyunca irəliləyərkən qəflətən peyda olmuş və nədənsə bizim əraziyə keçmiş İran hərbiçiləri kobudcasına bizim əsgərlərin yolunu kəsmişdilər. İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl və sonra Qarabağa yənacaq göndərilməsi, Laçın rayonuna gələn TIR-larda İran dövlət qeydiyyat nömrələrinin Ermənistan nömrələri ilə əvəz edilməsi, tarixi Azərbaycan torpaqları olan Qafanda və Təb-

rizdə Ermənistan və İranın baş konsulluqlarının açılması da Tehranın anti-Azərbaycan siyasətinin göstəriciləridir. Bu siyasətə qarşı durmaq üçün azərbaycanlıların həmrəyliyi indi daha mühüm önəm kəsb edir. Söhbət Araz çayının o taylı, bu taylı bütün Azərbaycan əhalisindən gedir.

Bunlara paralel olaraq, bütün dünya azərbaycanlılarının hüquqları təmin edilməlidir, o cümlədən cənub qonşumuzdakı soydaşlarımızın da. Vətən müharibəsindən sonra yaranan reallıqlar bu məsələyə indi daha çox diqqət edilməsinə imkan verir. Ümumiyyətlə, Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki tarixi zəfəri Ermənistanla bərabər həm də İrana sarsıdıcı zərbə vurub. Ölkəmizin Vətən müharibəsindən sonra həm regionda, həm də dünya miqyasında nüfuzunun artması İranı son dərəcə narahat edib. Azərbaycanın güclü və qüdrətli olması, demokratik bir ölkə kimi yüksək inkişaf səviyyəsinə çataraq diqqət mərkəzində özünə yer tutması Güney Azərbaycanı da yaşayan soydaşlarımızın milli azadlıq mübarizəsinə stimullaşdırıcı təsir göstərir. Rusiya Elmlər Akademiyasının

Şərqsənəliq İnstitutunun baş elmi işçisi, İran üzrə mütəxəssis Lana Ravandi-Fə dai bu xüsusda maraqlı açıqlamalar verib: "Azərbaycanlıların çoxluq təşkil etdiyi regionları qismən əhatə edən kütləvi etirazlar səbəbindən indi çətin vəziyyətdə olan İran "Azərbaycan separatizmi" təhlükəsindən qorxur. Rəsmi Tehran hesab edir ki, bu, Bakı ilə Ankara arasında fəal yaxınlaşmanı asanlaşdırır bilər. Etirazlarda çoxlu azərbaycanlı fəal iştirak edir. İran vətəndaşı olan ermənilər isə ümumiyyətlə rejimə sadıq qalırlar. İran Ermənistanı fəal şəkildə dəstəkləyir və çox güman ki, bundan sonra dəstəkləyəcək. Bundan başqa, Tehran hakimiyyətinin Yaxın Şərqdə özü üçün "1 nömrəli düşmən" hesab etdiyi Azərbaycan-İsrail fəal əməkdaşlığı iranlıları qane etmir". Bütün bunlar fonunda Güney Azərbaycanda milli oyunş özünü qabarıq büruzə verir, dünya azərbaycanlıları arasında həmrəylik daha güclü hala gəlir.

Tahir TAĞIYEV

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.